

Udlændinge-, Integrations-
og Boligministeriet

Styrelsen for International
Rekruttering og Integration

Prøve i Dansk 3

November-december 2016

Skriftlig del

Teksthæfte

Læseforståelse 2

Delprøve 2A: Børn og tablets

Delprøve 2B: Madklubber

Der er et teksthæfte og et opgavehæfte.
Læs først instruktionen i opgavehæftet.

- Hjælpemidler: Ingen
- Tid: 65 minutter

Emma kunne bruge en tablet, før hun kunne gå

Emma er to år og erfaren iPad-bruger. Men Anette Skov og Morten Kjær, forældre til Emma, er nu begyndt at sætte grænser for hendes brug af iPad'en.

Ligesom sine forældre sidder Emma tit med næsen nede i en smartphone eller i en iPad, og det har hun gjort længe. Hun er meget fascineret af tablets, så hvis der ligger én fremme, er det den, hun leger med, og så er hun fuldstændig optaget af den og helt stille. Men hvor Anette og Morten før syntes, det var dejligt, er de blevet mere skeptiske ved at lade Emma lege for meget med iPad'en:

”Det er nogle gange dejligt at få ro til for eksempel at lave mad eller tale i telefon uden at blive forstyrret, men hun udvikler måske ikke sine sociale kompetencer godt nok, hvis hun sidder for meget alene med en iPad,” siger Morten.

Det går dog fint med Emma i vuggestuen, hvor hun leger og fungerer godt sammen med de andre børn. Så når Anette og Morten har besluttet at sætte grænser for Emmas brug af tablets, er det for at sikre sig mod eventuelle negative konsekvenser af fortsat at lade Emma lege for meget med iPad'en:

”Vi vil det bedste for Emma, og det bedste er nok ikke altid at give hende iPad'en bare for at få ro og undgå konflikter,” siger Anette og fortsætter: ”Selvom der også findes mange gode og lærerige spil, så har jeg det også lidt underligt med, at Emma sidder alene og leger med iPad'en i alt for lang tid. Det kan ikke være godt for hende.”

Anette og Morten var i begyndelsen spændte på, hvordan Emma ville reagere, når de tog iPad'en fra hende, for de vidste, at hun havde svært ved selv at slippe den. De havde også hørt om familier, hvor børnene blev helt hysteriske og begyndte at skrike, når man tog tabletten fra dem. Men det gik dog ikke så galt med Emma som i disse familier, men der var børnene også ældre. Emma protesterede næsten ikke, og når iPad'en ikke er der, har det vist sig, at hun godt kan finde ud af at lege med for eksempel klodser og dukker, især hvis enten Anette eller Morten er der til at lege sammen med hende.

Men det er ikke kun derhjemme, Emma møder tablets. Der er også tablets i hendes vuggestue. Og hvor Anette og Morten før syntes, at det var en god idé, at pædagogerne bruger tablets, så er de nu af en anden holdning. De giver pædagogerne i Emmas vuggestue ret i, at børnene kan lære nyttige færdigheder ved at lege med tablets, og at institutioner ikke skal være øer, hvor almindelige ting fra den omgivende verden er forbudt. Men de synes godt, man kan gøre en undtagelse, når det gælder tablets, for det må være nok, at der er tablets derhjemme.

Men det vil pædagogerne ikke være med til. Det er nemlig ikke alle forældre, der har en tablet, og pædagogerne ønsker som institution at være med til at give børn lige muligheder. Og det er Anette og Morten helt enige i, at de som institution skal, og at tablets derfor principielt burde være en del af hverdagen i vuggestuen – men alligevel ønsker Anette og Morten altså at gøre en undtagelse lige på dette punkt.

Foto: Colourbox

Overdreven brug af tablets kan skade børns udvikling

Den første iPad så dagens lys i 2010, og på få år er tablets blevet så populære, at børn helt ned til 1-årsalderen bruger dem. Der er dog flere forskere, der er bekymrede over udviklingen.

Det er i dag helt almindeligt at bruge tablets i skoler og børneinstitutioner. Det kan være et godt pædagogisk redskab i undervisningen. Eleverne kan for eksempel bruge en tablet til en skattejagt eller til at tage billeder af dyr og planter, som de ser i naturen, og derefter søge informationer om dem. Det er dog ikke alle, der er begejstrede for den nye informationsteknologi, når vi taler om de små børn.

Hvis små børn bruger for meget tid med en tablet, kan det nemlig gå ud over deres udvikling, mener børne- og familiepsykolog Camilla Carlsen Bechsgaard. Selvom små børn elsker at lege med en tablet og både kan lære nye færdigheder og blive underholdt, så er det vigtigt at være opmærksom på, at barnet har brug for kontakt med andre mennesker, så det kan udvikle sin hjerne.

”Evnen til at sætte sig ind i andre menneskers tankegange lærer man jo ikke ved at kigge ind i en skærm,” siger hun.¹

Det er helt afgørende, at barnet har mulighed for at aflæse for eksempel ansigtsmimik, kropssprog og dufte, så det kan danne sig et indtryk af, hvad der foregår i andre mennesker. Camilla Carlsen Bechsgaard mener derfor, at det er vigtigt, at fami-

lien laver aftaler om brugen af tablets, så det ikke bliver for meget. For en tablet kan være nyttig til at træne bestemte færdigheder i forskellige perioder af et barns liv, men ved overdreven brug er der en risiko for, at især små børn ikke udvikler deres sociale kompetencer godt nok.

Og så er hun også skeptisk over for at bruge tabletten som en erstatning for sutten, når børn keder sig eller er trætte. På den måde mister de evnen til at trøste sig selv.

Albert Gjedde, der er professor i hjernebiologi på Københavns Universitet, er også bekymret over børns brug af tablets. Han fortæller, at man har lavet en undersøgelse, der viser, at mennesker danser sig forestillinger om, hvad der foregår i andre menneskers bevidsthed, når de er sammen. Men det er en aktivitet, der ikke findes hos for eksempel autister, og han frygter, at fremtidens børn ikke vil lære at omgås andre mennesker på en naturlig og fysisk måde.

”Det er muligt, at vi er ved at opfostre en hel generation af autister, fordi folk ikke lærer at aflæse hinanden overhovedet, men kun kan omgås hinanden bag en computerskærm,” siger han.²

Albert Gjedde ser en anden fare ved overdreven brug af tablets. Det kan nemlig fremkalde mekanismer, der ligner dem, man ser hos folk, der er afhængige af spil.

¹ ’Hjerneforsker advarer mod tablets: Frygter en hel generation af autister’, BT, den 11. februar 2015.

² Se fodnote 1.

Der er ikke lavet nogen undersøgelser af, hvad der helt nøjagtigt sker, når små børn leger med en tablet. Men undersøgelser af større børn viser, at børn oplever en forventningens glæde, når de spiller computerspil. Computerspil handler nemlig om, at der er et mål, man skal nå. Når børnene så når målet, udløses stoffet dopamin, som giver en følelse af velvære. Denne følelse gør, at børnene gerne vil spille spillet igen. Og hvis de holder op med at spille, falder dopaminniveauet i hjernen. Det kan medføre, at børnene for eksempel bliver i dårligt humør, og så skal der et nyt spil til for at få niveauet op og dermed gøre dem glade igen.

”Efter nogle ganges spil vil selv det at se iPad’en udløse det første skvæt dopamin,” siger Albert Gjedde, som frygter,³ at børn på denne måde vænner sig til, at aktiviteter skal være lystbetonede, hvilket kan gå ud over deres evne til at koncentrere sig og lære i skolen. Meget af det arbejde, som børnene laver i skolen, er nemlig ikke udelukkende lystbetonet, men kræver også koncentration og hårdt arbejde.

Søren Gundelach, der er konsulent i firmaet Udviklingsforum, som arrangerer bl.a. workshops om netop brug af tablets i pædagogiske sammenhænge, er ikke i samme grad optaget af de negative sider af børns brug af tablets. Han mener, at det er vigtigt, at børn også i børnehaven arbejder med tablets og tilsvarende teknologi.

”Hvorfor bruger man saks og papir eller en sandkasse? Det gør man, fordi de er der. Nu er iPad’en der, og det er en del af børnenes dannelse at tilegne sig teknologien og få en reflekteret tilgang til den. Har de det, kan en iPad skabe læreprocesser, som ingen andre medier kan,” siger Søren Gundelach.⁴

Der er altså ikke tale om, at børn blot sidder alene derhjemme med en tablet. Tabletten bruges i skoler og børneinstitutioner i forbindelse med mange forskellige faglige og sociale aktiviteter, hvor børnene arbejder sammen på nye måder.

Det er Stine Liv Johansen enig i. Hun er lektor på Institut for Kommunikation og Kultur på Aarhus Universitet og har forsket i børns brug af de nye kreative digitale medier. Hun erkender dog, at mange børn derhjemme mest sidder alene med deres tablet, og at de nogle gange foretrækker tabletten frem for at lege med kammerater. Men hun er ikke nervøs for, at det vil få en ødelæggende indflydelse. For eksempel spiller børn ofte spil som Minecraft, hvor de skal bygge verdener op og ikke kun spil, hvor de skal klare en bane.

”Det er ikke kun et redskab til at spille computerspil, men også et kommunikationsmiddel, en e-bogslæser, et kamera, tv og alle mulige andre ting. Der bliver tit malet et skræmmebillede, men en stor del af den brug, der finder sted, erstatter tv-skærmen, samtidig med at det skaber en helt anderledes kreativ brug af medier,” siger Stine Liv Johansen.⁵

³ ’Hjerneforsker: Skærmen udvikler ikke børns empati’, Politiken, den 6. april 2015.

⁴ ’Tænd iPad’en i børnehaven’, Børn og unge 2013, Nr. 2.

⁵ ’Skal børn swipe, før de kan cykle?’, Berlingske, den 13. februar 2015.

Selvom Stine Liv Johansen ser positivt på den måde, de unge bruger de nye digitale medier på, så er det også vigtigt, at børn lærer at fungere sammen med andre mennesker. Hun synes derfor, at det er en god idé, at forældre opstiller regler for brugen af tablets:

”Det synes jeg da, at man skal. Fuldstændig ligesom man stiller regler op for sit barns mad, sengetider og alt mulig andet. Det er i hvert fald naivt at tro, at man kan forbyde det. I bund og grund handler det om, at man skal finde nogle rammer, som passer til ens familie.”⁶

⁶ Se fodnote 5.

Madklubber

Flere danskere mødes i dag i madklubber end for 20 år siden, og det er (0) ... singler, der nyder godt af madklubbens muligheder. I en madklub mødes man cirka en gang om måneden og spiser sammen, og det er et populært koncept. Undersøgelser viser nemlig, at hele 10 % af danskerne har prøvet at spise i en madklub.

Stigningen i antallet af madklubber (1) ..., at folk har en travl hverdag. Folk har både lange arbejdsdage og mange fritidsaktiviteter, og så er der ikke tid og overskud til at lave store fine middage. Derfor har vi brug for en uformel måde at være sammen på, hvor vi kan mødes og hygge os. Netop denne (2) ... samvær får vi med en madklub, og derfor tror eksperter også, at antallet vil stige.

Det er alle typer mennesker, der kan have glæde af madklubbens muligheder, men hvis man bor alene, er der nogle særlige (3) Man kan spare tid, fordi man ikke altid skal lave mad til sig selv, og (4) ... er det muligt at lave god mad billigt, fordi man kan købe ind i store mængder, de gange man selv skal lave mad. Mange oplever (5) ..., at maden smager bedre, når man spiser sammen med andre.

Folk er generelt forskellige, og det er derfor også (6) ..., at medlemmer af en madklub møder op med forskellige forventninger til det sociale samvær i en madklub. Men det kan give småkonflikter. Hvis man vil være sikker på at undgå disse småkonflikter, skal der for alle typer af madklubber være (7) ... middagene. Eksempelvis er det en god idé på forhånd at aftale, hvilken mad der skal serveres, og hvor mange retter der skal på bordet. Det er også vigtigt, at deltagerne i madklubben er enige om, hvor længe de er på besøg hos hinanden. Med klare aftaler er der næsten garanti for godt samvær og succes.

Madklubber er også på vej til at blive en god mulighed for dem, der har lyst til at møde nye mennesker. Som noget relativt nyt tilbyder flere organisationer (8) ... at organisere fællesspisning for deltagere, der ikke kender hinanden. På den måde kan man både få et godt måltid mad og udvide sin vennekreds, og det vil måske få endnu flere til at deltage i madklubber i fremtiden.

